

sor.no

HANDEL MED FINANSIELLE INSTRUMENTER

Opplysninger og betingelser

SPAREBANKEN SØR

HANDEL MED FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle instrumenter er en samlebetegnelse for omsettelige verdipapirer, som aksjer og obligasjoner, verdipapirfondsandeler, pengemarkedsinstrumenter og derivater.

Norge har som følge av sin tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen innført EU-direktivet kalt MIFID (Markets in Financial Instruments Directive). Dette er regler for regulering av markedene for finansielle instrumenter. Direktivet er i hovedsak tatt inn i en ny norsk verdipapirhandel lov med virkning fra 1. november 2007.

Ett av lovens formål er å bedre investors beskyttelse ved handel av verdipapirer. I tillegg har loven som formål å øke konkurransen mellom verdipapirforetakene, ikke bare i Norge, men over hele Europa.

KUNDEKLASSIFISERING

Kunder som handler finansielle instrumenter, skal klassifiseres. Kundeklassene er som følger; ikke-profesjonell, profesjonell og Kvalifisert motpart. Ikke-profesjonelle kunder har den høyeste graden av investorbeskyttelse. Alle Sparebanken Sør sine kunder er klassifisert som ikke-profesjonelle kunder. Din kundeklasse bestemmer hvilken informasjon du skal motta og gi, samt graden av investorbeskyttelse. Du har muligheten til å endre kundeklasse under visse forutsetninger.

EGNETHETSTEST

Når du mottar investeringsrådgiving om et nytt finansielt instrument må banken gjennomføre en egnethetstest. Formålet med dette er å avdekke om det enkelte produkt/tjenesten er egnet for deg. Dette innebærer at vi må stille et sett med spørsmål, i et kundeprofilskjema første gangen du handler et nytt finansielt instrument. Vi må kjenne til din kunnskap og erfaring fra det aktuelle investeringsområdet

din finansielle situasjon og dine investeringsmål. Gjennom dine svar avdekker vi hvilke produkter/tjenester som egner seg for deg.

RÅDGIVNING

Ved rådgiving går vi gjennom din finansielle stilling, risikoforståelse og målet med din plassering. Utgangspunktet er dine ønsker, erfaringer og din kunnskap. Dette for at vi sammen skal kunne finne hvilke produkter/tjenester som er egnet for deg.

HANDEL

Alle banker og finansinstitusjoner skal ha retningslinjer for hvordan kundeordre skal håndteres. Disse gjelder for alle kunder - med unntak av de kvalifiserte motparter - ved bankens utførelse av kundeordre relatert til ordredrevne finansielle instrumenter. Retningslinjene beskriver hva vi gjør for å sikre kundene best mulig resultat.

PRODUKTKLASSIFISERING

Produktene er klassifisert i såkalte "ikke-komplekse" og "komplekse" produkter. Et viktig kjennetegn for et "ikke-komplekst" produkt er at dets pris er lett tilgjengelig. Børsnoterte aksjer og obligasjoner samt verdipapirfondsandeler er alle "ikke-komplekse" produkter.

HANDELSROM

Det nye regelverket gir regler for hva slags finansielle instrumenter en kunde kan handle. Hensikten er å sikre at kundene har nødvendig kunnskap og erfaring til å forstå arten av risiko knyttet til investeringstjenesten og de finansielle instrumentene som tilbys, slik at de på best mulig måte kan være i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning

INNHold

1	Alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter	side 5
2	Kundeklassifisering	side 13
3	Retningslinjer for ordreutførelse i finansielle instrumenter	side 15

ALMINNELIGE FORRETNINGSVILKÅR FOR HANDEL MED FINANSIELLE INSTRUMENTER

Disse forretningsvilkårene («Forretningsvilkårene») er utarbeidet henhold til lov om verdipapirhandel (vphl) med tilhørende forskrifter. Vilkårene erstatter i sin helhet tidligere versjoner av alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter. Begreper som er definert i vphl har tilsvarende betydning når de er benyttet disse vilkårene.

Sparebanken Sør's kunder anses å ha vedtatt Forretningsvilkårene som bindende for seg når kunden etter å ha mottatt vilkårene inngir ordre, inngår avtaler eller gjennomfører handel med Sparebanken Sør.

1. INFORMASJON OM SPAREBANKEN SØR

1.1 Kontaktinformasjon

Navn	Sparebanken Sør
Organisasjonsnummer	NO 937 894 538
Adresse	Postboks 200, 4662 Kristiansand S
Besøksadresse	Rådhusgaten 7/9
Telefon	09200
Telefon fra utlandet	+47 915 09200
e-post	konsernledelsen@sor.no
Internett	www.sor.no

Sparebanken Sør har konsesjon for å drive bankvirksomhet. Sparebanken Sør innehar i tillegg egen konsesjon som verdipapirforetak. Konsesjonsmyndighet er Finansdepartementet, pb. 8008 Dep, 0030 OSLO.

1.2 Hvilke investeringstjenester Sparebanken Sør har tillatelse til å yte

- 1.2.1 Sparebanken Sør har konsesjon til å yte følgende investeringstjenester:
- 1 mottak og formidling av ordre på vegne av kunde i forbindelse med et eller flere finansielle instrumenter,
 - 2 utførelse av ordre på vegne av kunde
 - 3 omsetning av finansielle instrumenter for egen regning
 - 4 investeringsrådgivning
- 1.2.2 Sparebanken Sør vil også tilby følgende tilknyttede tjenester:
- 1 tjenester i tilknytning til valutavirksomhet når dette skjer forbindelse med ytelse av investeringstjenester,
 - 2 utarbeidelse og formidling av investeringsanbefalinger, finansielle analyser og andre former for generelle anbefalinger vedrørende transaksjoner i finansielle instrumenter

1.3 Tilsynsmyndighet

Sparebanken Sør står under tilsyn av Finanstilsynet, Postboks 1187 Sentrum. 0107 OSLO.

2. HVA FORRETNINGSVILKÅRENE GJELDER

Forretningsvilkårene gjelder for Sparebanken Sør's investeringstjenester og tilknyttede tjenester så langt de passer, samt tjenester vedrørende transaksjoner i instrumenter som er beslektet med finansielle instrumenter. For følgende forhold vil det kunne bli inngått særskilt avtale eller tilleggsavtale:

- 1 handel med og clearing av standardiserte (noterte) derivatkontrakter,
- 2 handel med og/eller clearing av ikke-standardiserte (OTC) derivatkontrakter,
- 3 handel på kreditt
- 4 tjenester i forbindelse med garantistillelse for fulltegning av emisjoner eller andre offentlige tilbud, herunder plassering av emisjoner eller tilbud og tjenester i forbindelse med fusjoner og oppkjøp av selskaper,
- 5 innlån og utlån av finansielle instrumenter,
- 6 oppbevaring og forvaltning av finansielle instrumenter,
- 7 inngåelse av rente- og valutakontrakter,
- 8 inngåelse av avtale om pant og finansiell sikkerhetsstillelse
- 9 handel med varederivater,
- 10 handel og oppgjør, herunder clearing i utenlandske markeder,
- 11 internetthandel, herunder direkte ordreformidling til Oslo Børs eller annen markeds plass, samt eventuell programhandel

Forretningsvilkårene gjelder i tillegg til særskilte avtaler som inngås mellom Sparebanken Sør og kunden. Ved eventuell motstrid mellom slike avtaler som nevnt i forrige ledd og Forretningsvilkårene skal avtalene ha forrang. Handel og clearing kan også være regulert av særlige handelsregler/standardvilkår ved de enkelte markeds plasser og oppgjørssentraler der handel og oppgjør/clearing gjennomføres. Ved motstrid mellom Forretningsvilkårene og/eller avtaler som nevnt i foregående avsnitt og slike handelsregler/standardvilkår skal handelsregler/standardvilkår for den enkelte markeds plass eller oppgjørssentral gjelde.

I tillegg til ovennevnte vil tjenestene som nevnt i punkt 1.2 kunne være regulert av verdipapirhandelloven, verdipapirregisterloven, børsloven, aksjelovene, kjøpsloven, avtaleloven, angrerettloven og annen relevant lovgivning.

Sparebanken Sør er i tillegg forpliktet til å følge regler for god forretningskikk fastsatt for de enkelte markeder, etiske normer fastsatt av Norges Fondsmeglerforbund. De etiske normer og behandlingsregler for klagesaker i henhold til disse, finnes på www.vpff.no.

3. LYDOPPTAK OG ANNEN DOKUMENTASJON

Sparebanken Sør vil ta lydopptak av telefonsamtaler i tilknytning

til ytelse av investeringstjenester. Lydopptak vil bli oppbevart av Sparebanken Sør. Lydopptak skal oppbevares i en periode som samsvarer med gjeldende rett beregnet fra opptaksdag, og vil normalt bli slettet etter utløpet av den pålagte oppbevaringstiden. Lydopptak med den enkelte kunde vil kunne gjenfinnes ved søk blant annet på tidspunkt for samtalen, inngående og utgående telefonnummer og ansatt hos Sparebanken Sør som utførte samtalen. Sparebanken Sør kan bli pålagt å utlevere lydopptak til offentlig myndighet og andre som kan kreve dette i medhold av lov. I tillegg vil lydopptaket bli utlevert til Verdipapirforetakenes forbund Etsiske Råd, blant annet i forbindelse med behandling av klagesaker for kunden, jf. også Forretningsvilkårene punkt 25. Tilknyttede agenter og andre foretak som samarbeider med Sparebanken Sør om ytelse av relevante investeringstjenester har tilsvarende plikt til å foreta lydopptak av samtaler med kunden i den grad det ytes slik investeringstjeneste over telefon.

Dokumentasjon av kommunikasjonen gjennom andre kommunikasjonskanaler enn telefon ved ytelse av investeringstjenester vil bli oppbevart av Sparebanken Sør i en periode som samsvarer med gjeldende rett.

4. KUNDEKLASSIFISERING

Sparebanken Sør har i henhold til vphl plikt til å klassifisere sine kunder i kundekategorier, henholdsvis ikkeprofesjonelle kunder og profesjonelle kunder, herunder kvalifiserte motparter. Det er gitt bestemmelser i vphl. og forskrifter om hvordan kategoriseringen skal skje. Sparebanken Sør vil informere alle kunder om i hvilken kategori de er klassifisert.

Klassifiseringen har betydning for omfanget av kundebeskyttelsen. Det stilles større krav til blant annet informasjon og rapportering til kunder klassifisert som ikke-profesjonelle enn til kunder klassifisert som profesjonelle. Videre har Sparebanken Sør i henhold til vphl. plikt til å innhente opplysninger om kunden for å vurdere om tjenesten eller det aktuelle finansielle instrumentet/produktet er egnet eller hensiktsmessig for kunden, benevnt i forskrifter som «egnethetstest» og «hensiktsmessighetstest». Klassifiseringen har betydning for omfanget av disse testene samt for vurderingen av hva som vil utgjøre «beste utførelse» ved gjennomføring av handel for kunden, se punkt 7.3. Forretningsvilkårene gjelder for kunder klassifisert som profesjonelle kunder og ikke-profesjonelle kunder. Kunder klassifisert som profesjonelle anses likevel for å ha særlige forutsetninger for selv å vurdere de enkelte markedet, investeringsalternativ, handler og den rådgivning Sparebanken Sør yter. Profesjonelle kunder kan ikke påberope seg særskilte regler og vilkår som er fastsatt for å beskytte den ikke-profesjonelle kunde.

Kunden kan anmode Sparebanken Sør om å endre kundeklassifiseringen. Informasjon om slik omklassifisering og om konsekvensene av dette kan fås ved henvendelse til Sparebanken Sør.

5. KUNDENS ANSVAR FOR OPPLYSNINGER GITT SPAREBANKEN SØR, FULLMAKTER MV.

For å oppfylle kravet i vphl. om å foreta egnethets- og hensiktsmessighetstest, har Sparebanken Sør plikt til å innhente opplysninger fra kunder. Kunden forplikter seg til å gi Sparebanken Sør fyllestgjørende og korrekte opplysninger om egen finansiell stilling, investeringserfaring og investeringsmål som er relevant for de ønskede tjenester og finansielle instrumenter/produkter. Kunden forplikter seg også til å informere Sparebanken Sør dersom det skjer vesentlige endringer i opplysninger som tidligere er gitt.

Kunden er inneforstått med at Sparebanken Sør er berettiget til å legge

opplysningene gitt av kunden til grunn for sin vurdering av om tjenesten eller det finansielle instrumentet/produktet er egnet eller hensiktsmessig for kunden og vil i utgangspunktet ikke foreta egne undersøkelser. Videre er kunden inneforstått med at dersom Sparebanken Sør ikke gis tilstrekkelige opplysninger, vil Sparebanken Sør ikke kunne avgjøre om tjenesten eller det finansielle instrumentet/produktet er hensiktsmessig eller egnet for kunden. Ved investeringsrådgivning vil kunden da bli informert om at den aktuelle tjenesten eller instrument ikke kan ytes. I forhold til de øvrige investeringstjenestene vil kunden i slike tilfeller bli informert om at opplysningene gitt Sparebanken Sør er utilstrekkelige og at tjenesten eller produktet da er å betrakte som uhensiktsmessig. Dersom kunden på tross av slik advarsel fortsatt ønsker tjenesten eller produktet, vil den likevel kunne bli gjennomført.

Kunden forplikter seg til å etterleve den lovgivning og de regler, vilkår og betingelser som til enhver tid gjelder for det enkelte handelssystem som handler gjøres på. Det samme gjelder for oppgjør og clearing gjennom de enkelte oppgjør- eller clearingsentraler.

Kunden innestår for at egen handel og oppgjør skjer i samsvar med og innenfor de tillatelser og fullmakter som måtte gjelde for kundens handel med finansielle instrumenter. Kunden skal etter krav fra Sparebanken Sør dokumentere slike tillatelser og fullmakter. De som kunden er et utenlandsk foretak, forbeholder Sparebanken Sør seg retten til på kundens regning å kreve fremlagt en begrunnet juridisk uttalelse om kundens tillatelser og fullmakter til å inngå den aktuelle handel.

Kunden skal gi Sparebanken Sør en oversikt over den eller de personer som kan inngi ordre, utføre handel, inngå annen avtale knyttet til finansielle instrumenter/produkter eller som har fullmakt til å akseptere handel på vegne av kunden. Handel eller aksept fra disse er bindende for kunden med mindre Sparebanken Sør ikke var god tro med hensyn til den enkelte persons fullmakter. Kunden er ansvarlig for til enhver tid å holde Sparebanken Sør oppdatert med hensyn til hvem som kan inngi ordre eller akseptere handel for kunden. Sparebanken Sør vil ikke akseptere fullmakter som angir rammer for den enkelte kundes handel, med mindre dette på forhånd er skriftlig avtalt. Kunden forplikter seg til å sikre at de midler og finansielle instrumenter som det enkelte oppdrag omfatter er fri for heftelser av enhver art, så som pant, sikkerhetsrett (tilbakeholdsrett) arrest mv. Det samme gjelder for de tilfeller der kunden handler som fullmektig for tredjemann.

Kunden forplikter seg til å gi opplysninger til Sparebanken Sør, dersom kunden inngir ordre om salg av finansielle instrumenter som kunden ikke har tilgang til (short salg).

6. RISIKO

Kunden er inneforstått med at investeringer i og handel med finansielle instrumenter og andre beslektede instrumenter er forbundet med risiko for tap. Den investerte kapital kan øke eller reduseres i verdi. Verdien av de finansielle instrumenter avhenger blant annet av svingninger i finansmarkedene. Historisk verdiutvikling og avkastning kan ikke benyttes som pålitelig indikator på fremtidig utvikling og avkastning på finansielle instrumenter. For mer detaljert informasjon om egenskaper knyttet til de ulike finansielle instrumenter samt til den risiko som er knyttet til handel med ulike finansielle instrumenter vises det til informasjonsskriv på www.sor.no. Dette materialet vil bli oversendt til kunden forut for Sparebanken Sørs levering av tjenester til kunden dersom dette er påkrevd. Kunden må selv evaluere risikoen forbundet med det aktuelle instrument og marked.

Kunden bør avstå fra å foreta investeringer i og handel med finansielle

instrumenter og andre beslektede instrumenter dersom kunden selv ikke er innforstått med den risiko som er forbundet med slik investering eller handel. Kunden oppfordres til å søke råd hos Sparebanken Sør og andre relevante rådgivere og, etter behov, søke utfyllende informasjon i markedet før kunden tar sin beslutning. Alle handler kunden gjennomfører etter at det er innhentet råd fra Sparebanken Sør skjer på kundens eget ansvar og etter kundens eget skjønn og avgjørelse. Sparebanken Sør påtar seg under enhver omstendighet intet ansvar for rådgivningen dersom kunden helt eller delvis fraviker de råd Sparebanken Sør har gitt. Sparebanken Sør garanterer ikke for noe bestemt utfall av en kundes handel.

7. ORDRE OG OPPDRAG - AVTALESLOTNING

7.1 Inngivelse og aksept av ordre og inngåelse av avtale

Ordre fra kunden kan inngis muntlig eller skriftlig på papir. Det vil kunne gjelde begrensninger for inngivelse av ordre via e-post SMS, MNS, AOL, Bloomberg, Reuters og andre meldingssystemer mv.. Nærmere informasjon om dette fåes ved henvendelse til Sparebanken Sør. Ordren er bindende for kunden når ordren har kommet frem til Sparebanken Sør med mindre annet er særskilt avtalt. For handel i ikke-standardiserte derivater (OTC), samt handel i valuta- og renteinstrumenter herunder veksling av valuta, vil avtale om handel anses inngått med bindende virkning når vilkår for den aktuelle avtalen er akseptert av kunden.

Kunden kan ikke forestå programhandel mot eller via Sparebanken Sør med mindre dette er særskilt avtalt.

7.2 Oppdragsperiode for ordre

For ordre knyttet til handel i omsettelige verdipapirer og derivatkontrakter med omsettelige verdipapirer som underliggende instrument gjelder ordren oppdragsdagen eller til stenging av den markeds plass ordren er lagt inn på og bortfaller deretter, med mindre annet er avtalt eller fremgår for den aktuelle ordretype eller ordrespesifikasjon. For andre oppdrag avtales oppdragets varighet særskilt.

Oppdragsdag er den dag kundens ordre til Sparebanken Sør om å kjøpe eller selge finansielle instrumenter gjennom eller til/fra et annet foretak er kommet frem til Sparebanken Sør. For de tilfeller Sparebanken Sør initierer en handel anses oppdragsdag å være den dag Sparebanken Sør tar kontakt med kunden og får aksept for oppdraget vedrørende kjøp eller salg av de aktuelle finansielle instrumenter.

Ordren kan tilbakekalles i den grad den ikke er utført av Sparebanken Sør.

7.3 Retningslinjer for ordretutførelse

Sparebanken Sør vil søke å sikre kunden best mulige betingelser ved utførelse av mottatte ordre innenfor oppdragsperiodens varighet. Sparebanken Sør har utarbeidet retningslinjer for ordretutførelse som blant annet angir i hvilke handelssystemer transaksjoner ulike finansielle instrumenter skal gjennomføres. Handler vil bli gjennomført i overensstemmelse med disse retningslinjene med mindre kunden har gitt spesifikke instruksjoner om hvordan handelen skal gjennomføres. Ordren vil i så tilfelle utføres i tråd med slik instruksjon. Retningslinjene for ordretutførelse må særskilt godkjennes av kunden før Sparebanken Sør utfører ordre på vegne av kunden.

Sparebanken Sør forbeholder seg rett til å aggregere kundens ordre med ordre fra andre kunder, personer eller foretak, som er eller ikke er tilknyttet Sparebanken Sør som beskrevet i retningslinjene for ordretutførelse. Aggregering av ordre vil kunne finne sted dersom det er usannsynlig at aggregering generelt vil være til ulempe for kundene. Kunden er imidlertid innforstått med at aggregering av ordre i enkelttilfeller kan medføre en

ulempe.

Sparebanken Sør forbeholder seg også rett til å aggregere kundens ordre med transaksjoner foretatt for Sparebanken Sør's egen regning. Dersom den samlede ordren kun delvis utføres, vil kundens ordre i utgangspunktet bli prioritert fremfor Sparebanken Sør's ordre. Unntak fra dette gjelder imidlertid dersom Sparebanken Sør ikke hadde kunnet utføre handelen på tilsvarende fordelaktige vilkår uten aggregeringen. Ordre fra kunde som normalt handler for fremmed regning, dvs. for sin arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person, vil bli avvist dersom kunden ved inngivelse av ordre ikke klart angir hvem ordren foretas for regning av. Dersom kunden samtidig inngir ordre både for egen regning og for regning av sin arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person, vil Sparebanken Sør prioritere den oppdragsgiver kunden representerer.

7.4 Nærmere om særskilte handelsregler

For handel med finansielle instrumenter (egenkapitalinstrumenter og fremmedkapitalinstrumenter) notert på Oslo Børs/Oslo Axess med unntak av derivatkontrakter, gjelder de særskilt fastsatte handelsregler (Norex Member Rules) i forholdet mellom kunden og Sparebanken Sør. Dette regelverket omhandler registrering av ordre og handler i handelssystemet, herunder hvilke ordrebetingelser som generelt kan benyttes og de nærmere regler for prioritering og gyldighet mv. Se i denne sammenheng www.oslobors.no eller www.osloaxess.no.

For handler som gjennomføres på annen norsk eller utenlandsk markeds plass, gjelder i forholdet mellom kunden og Sparebanken Sør de fastsatte handelsregler som gjelder for den aktuelle markeds plass.

7.5 Kansellering av ordre og omsetning

I henhold til Norex Member Rules kan Oslo Børs/Oslo Axess under gitte forutsetninger kansellere ordre og omsetninger. Slik sletting vil være bindende for kunden. Tilsvarende vil kunne gjelde ved kansellering av ordre og omsetninger på annen norsk eller utenlandsk markeds plass.

8. LEVERING OG BETALING (OPPGJØR) AV FINANSIELLE INSTRUMENTER I NORGE

8.1 Omsettelige verdipapirer, verdipapirfundsandeler, standardiserte finansielle terminkontrakter og opsjoner samt sertifikater

For handel i Norge av omsettelige verdipapirer på regulert marked verdipapirfundsandeler, standardiserte finansielle terminkontrakter og opsjoner på kjøp eller salg av finansielle instrumenter registrert Verdipapirsentralen (VPS), er den ordinære oppgjørfrist tre børsdager (T+3), med mindre annet er avtalt. Med børsdag menes enhver dag norsk børs holder åpent.

For sertifikater er oppgjørfristen tre børsdager (T+2) med mindre annet er avtalt.

Oppgjørfrist beregnes fra og med handelsdag til og med oppgjørsgdag.

Oppgjør er betinget av at kunden stiller til disposisjon for Sparebanken Sør nødvendige midler og finansielle instrumenter på eller før oppgjørsgdag. Med mindre annet er særskilt avtalt har Sparebanken Sør kundens tillatelse og fullmakt til, i samsvar med den enkelte handel eller transaksjon, å belaste kundens bankkonto eller å inngi anmodning om belastning av kundens bankkonto så fremt ikke den aktuelle bank krever at særskilt skriftlig belastningsfullmakt skal være inngitt av kunde. Kunden anses å ha levert VPS-registrerte finansielle instrumenter til Sparebanken Sør når de finansielle instrumentene er mottatt på en av Sparebanken Sørs verdipapirkontoer i VPS eller på en annen av

Sparebanken Sør angitt verdipapirkonto i VPS.

Kunden plikter innen oppgjørsfristen å levere de solgte finansielle instrumenter til Sparebanken Sør eller frigi de solgte finansielle instrumenter på sin verdipapirkonto i VPS eller annet tilsvarende register. Inngivelse av ordre om salg av finansielle instrumenter registrert i VPS, eller aksept av et salgstilbud, medfører, med mindre annet er skriftlig avtalt, at Sparebanken Sør registrerer handels- og spørrefullmakt på kundens VPS-konto til fordel for megler, for å få tilgang til de aktuelle finansielle instrumenter. Levering av fysiske finansielle instrumenter skal skje i henhold til særskilt avtale med Sparebanken Sør.

Kunden anses å ha betalt kjøpesummen til Sparebanken Sør når denne er godskrevet på Sparebanken Sør's bankkonto med valuteringsdato senest på oppgjørsdag.

8.2 Valuta (spot)

For handel med valuta (spot) er den ordinære oppgjørsfrist tre bankdager (T+2) (handelsdag inkludert), med mindre annet er avtalt. Med bankdagens menes dag banker i det aktuelle markedet holder åpent. Oppgjørsfrist beregnes fra og med handelsdag til og med oppgjørsdag.

8.3 Øvrige finansielle instrumenter

For andre finansielle instrumenter gjelder særlige oppgjørsfrister og oppgjørsregler. Disse oppgjørsregler og oppgjørsfrister vil fremgå av de særskilte avtaler som nevnt i punkt 2 andre ledd, og undertiden kunne fremgå av den produktinformasjon som er utarbeidet for det enkelte produkt. For handel i ikke-standardiserte derivater (OTC) samt handel i valuta- og renteinstrumenter, herunder vekslings av valuta, vil oppgjørsfrister og oppgjørsregler kunne avtales ved avtaleinngåelse. I slike tilfeller vil oppgjørsfrister og oppgjørsregler fremgå av bekreftelsen som sendes kunden etter at avtale er inngått.

9. RAPPORTERING OM UTFØRTE TJENESTER - BEKREFTELSE PÅ AVTALER OG UTFØRTE OPPDRAG

Sparebanken Sør vil ved sluttsettelse/bekreftelse eller på annen måte straks rapportere til kunden om de tjenester den har utført eller de avtaler som er inngått. I den grad det er relevant vil sluttsettelse/ bekreftelse omfatte opplysninger om omkostninger i forbindelse med den handel som er gjennomført for kunden. Utover dette vil sluttsettelse/bekreftelse inneholde informasjon i henhold til den til enhver tid gjeldende rett.

Bekreftelser som skal påtegnes av kunden, skal straks etter mottak påtegnes og deretter sendes i retur til Sparebanken Sør slik dette er angitt i bekreftelsen eller på annen måte avtalt med kunden. Sparebanken Sør forbeholder seg rett til å korrigere åpenbare feil i sluttsettelse eller annen bekreftelse. Slik korrigerings skal gjøres straks feilen blir oppdaget.

Levering av finansielle instrumenter registrert i VPS kan bekreftes ved endringsmelding fra VPS i den grad kunden har avtalt med kontofører å motta slike bekreftelser.

10. REKLAMASJON MELLOM SPAREBANKEN SØR OG KUNDEN

Dersom kunden har avtalt å motta sluttsettelse eller annen bekreftelse per e-post eller annet elektronisk medium og kunden ikke har mottatt slik sluttsettelse eller bekreftelse innen utgangen av neste børsdag/bankdag etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp, må kunden så raskt som mulig og senest innen utgangen av andre børsdag/bankdag etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp, meddele dette til Sparebanken Sør. Dersom kunden har avtalt å motta sluttsettelse eller annen bekreftelse per ordinær post og kunden ikke har mottatt

sluttsettelse eller annen bekreftelse innen tre børsdager og innen syv børsdager for kunder med utenlandsk adresse etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp, må kunden så raskt som mulig og senest innen utgangen av henholdsvis fjerde og åttende børsdag etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp meddele dette til Sparebanken Sør. Kunden skal straks etter mottak av sluttsettelse eller annen bekreftelse kontrollere denne og skal så snart som mulig etter mottakelse og senest innen utgangen av neste børsdag/bankdag. - dersom reklamasjon ikke kunne inngis innen normal kontortids utløp på mottaksdagen - gi melding til Sparebanken Sør dersom han vil gjøre gjeldende at noe av det som fremkommer av sluttsettelsen/ bekreftelsen er i strid med ordren, oppdraget eller den inngåtte handel. Dersom kunden ikke reklamerer som angitt over, vil kunden kunne bli bundet av slik sluttsettelse/bekreftelse selv om denne ikke er i samsvar med inngått avtale/vilkår for handelen.

Dersom levering til kunden av finansielle instrumenter ikke er skjedd på oppgjørsdag og kunden har stilt de nødvendige midler til disposisjon for Sparebanken Sør, må kunden straks kontakte Sparebanken Sør og eventuelt erklære heving overfor Sparebanken Sør dersom kunden vil påberope forsinkelsen som grunnlag for å heve avtalen. Hevingserklæringen vil ikke få noen virkning dersom kunden mottar oppfyllelse innen to børsdager etter at slik hevingserklæring er mottatt. Kunden har i denne perioden ikke rett til å slutte dekningsavtale for Sparebanken Sørs regning og risiko.

Med «straks» i foregående ledd forstås samme dag eller - dersom reklamasjon eller innsigelse ikke kunne inngis innen normal kontortids utløp - senest innen utgangen av neste børsdag. Fristen regnes fra det tidligste av:

- det tidspunkt kunden fikk eller burde fått kunnskap om at levering ikke er skjedd ved innsyn på VPS-konto, ved hjelp av elektronisk bekreftelsessystem, ved underretning fra forvalter eller på annen måte.
- det tidspunkt endringsmelding fra VPS kom frem til eller i henhold til tiden for ordinær postgang burde ha kommet frem til den adresse kunden har oppgitt.

Dersom betaling til kunden ikke er skjedd til den tid som er fastsatt avtalen og kunden har levert de aktuelle finansielle instrumenter eller stilt disse til disposisjon for Sparebanken Sør, må kunden straks han har konstatert eller burde ha konstatert at oppgjør ikke er mottatt kontakte Sparebanken Sør og eventuelt erklære heving overfor Sparebanken Sør dersom kunden vil påberope forsinkelsen som grunnlag for å heve avtalen. Kunden kan bare heve avtalen dersom forsinkelsen er vesentlig.

Ved kjøp eller salg av finansielle instrumenter gjennom Sparebanken Sør gjelder de alminnelige regler om avtalers ugyldighet tilsvarende forholdet mellom kjøperen og selgeren. Dersom kunden vil gjøre gjeldende at en avtale ikke er bindende grunnet ugyldighet, må kunden fremsette innsigelse om dette straks etter at kunden fikk kunnskap om eller burde fått kunnskap om de forhold som påberopes som grunnlag for ugyldigheten. (I alle tilfelle må innsigelsen være fremsatt innen seks måneder etter at avtalen er sluttet.) Slik innsigelse vil ha slik virkning i forhold til Sparebanken Sør som følger av de alminnelige regler om avtalers ugyldighet.

Muntlig reklamasjon eller innsigelse skal umiddelbart bekreftes skriftlig. Dellevering til kunden gir ham ikke rett til å heve avtalen med mindre kunden har tatt uttrykkelig forbehold om full levering.

For avtaler om handel med valuta (valutaspot) skal reklamasjonsfristene beregnes ut fra bankdager og ikke børsdager.

Dersom kunden ikke har reklamert innenfor den tid som er angitt ovenfor, anses reklamasjonsretten som bortfalt.

11. ANGRERETT

Det er ikke angrerett etter angrerettloven på de tjenester og handler finansielle instrumenter som omfattes av Forretningsvilkårene.

12. HANDEL I UTLANDET, HERUNDER OPPBEVARING AV KUNDERS AKTIVA

For handel med og oppgjør av utenlandske finansielle instrumenter henvises til de handelsregler og oppgjørs- eller leveringsbetingelser som er fastsatt i det land eller av den markeds plass hvor de finansielle instrumenter er kjøpt eller solgt. Det vises for øvrig til den særskilte avtale som skal inngås for denne type handel, jf. punkt 2 nr 10.

Dersom finansielle instrumenter eller kundemidler er oppbevart i en annen jurisdiksjon i forbindelse med ytelse av investeringstjenester eller tilknyttet tjeneste, vil Sparebanken Sør informere kunden om dette. Kunden er inneforstått med at hans rettigheter i forbindelse med slike aktiva kan avvike fra det som gjelder i Norge. Kunden er videre inneforstått med at oppgjør og sikkerhetsstillelse i utenlandske markeder kan innebære at kundens aktiva som er avgitt til oppgjør eller som sikkerhetsstillelse ikke holdes atskilt fra det eller de av Sparebanken Sør benyttede utenlandske verdipapirforetaks og/ eller oppgjørsrepresentanters egne midler. Kunden er inneforstått med at han selv bærer risikoen for egne aktiva som er overført til utenlandske banker, verdipapirforetak, oppgjørsagenter, oppgjørssentraler o.l. i form av oppgjør eller sikkerhetsstillelse og at Sparebanken Sør's ansvar overfor kunden for slike aktiva er begrenset i samsvar med lover og regler i det aktuelle land eller på det aktuelle marked. Sparebanken Sør påtar seg uansett ikke noe ansvar ut over det som vil følge etter norsk rett, se punkt 18, med mindre annet er skriftlig avtalt med kunden.

13. MISLIGHOLD

Kunden anses å ha misligholdt sine forpliktelser i henhold til Forretningsvilkårene bl.a. når

- 1 levering av finansielle instrumenter eller penger ikke skjer innen oppgjørsfristen eller kunden ikke oppfyller enhver annen vesentlig forpliktelse etter Forretningsvilkårene,
- 2 kunden inngår særskilt avtale med sine kreditorer om betalingsutsettelse, blir insolvent, innleder gjeldsforhandlinger av enhver art, innstiller sine betalinger eller tas under konkursbehandling eller offentlig administrasjon,
- 3 kunden avviker sin virksomhet eller vesentlige deler av denne.

Sparebanken Sør har ved mislighold rett, men ikke plikt til å:

- 1 Erklære samtlige uoppgjorte handler som misligholdt og ikke-utførte oppdrag som kansellert og avsluttet
- 2 Utøve sin sikkerhetsrett i henhold til vphl § 12-2
Sparebanken Sør har tilbakeholdsrett i de finansielle instrumenter som Sparebanken Sør har kjøpt for kunden, jf. vphl § 12-2
Dersom kunden ikke har betalt kjøpesummen innen tre - 3 -dager etter oppgjørsfristen kan Sparebanken Sør, med mindre annet er skriftlig avtalt, og uten ytterligere varsel, selge de finansielle instrumentene for kundens regning og risiko til dekning av Sparebanken Sør's krav. Slikt salg skal normalt skje til børskurs eller en kurs som etter markedets stilling er rimelig Dersom de aktuelle finansielle instrumenter er overført til kundens verdipapirkonto i VPS

eller annet tilsvarende register for finansielle instrumenter anses kunden å ha friggitt de finansielle instrumentene eller å ha gitt fullmakt til slik frigivelse for gjennomføring av dekningsalget.

- 3 Realisere andre aktiva enn de som er omfattet av punkt 2 ovenfor, og kunden anses å ha samtykket i slikt tvangssalg gjennom uavhengig megler, jf. lov om tvangsfullbyrdelse § 13 annet ledd.
- 4 Stenge alle posisjoner som er gjenstand for sikkerhetsstillelse og/ eller marginberegning,
- 5 Benytte til motregning samtlige av Sparebanken Sør's tilgodehavender mot kunden fra andre finansielle instrumenter og/eller tjenester - herunder krav på kurtasje, utlegg for skatter og avgifter, krav på renter mv. og utgifter eller tap som følge av kundens mislighold av en eller flere forpliktelser overfor Sparebanken Sør - overfor ethvert tilgodehavende kunden har mot Sparebanken Sør på misligholdstidspunktet - enten kravene er samme eller ulik valuta. Krav i utenlandsk valuta blir å omregne til NOK etter markedskurs på misligholdstidspunktet
- 6 Gjennomføre for kundens regning og risiko hva Sparebanken Sør anser nødvendig til dekning eller reduksjon av tap eller ansvar som følge av avtaler inngått for eller på vegne av kunden herunder reversering av transaksjoner
- 7 Dersom kunden ikke leverer avtalt ytelse eller beløp, herunder ikke leverer de finansielle instrumenter på avtalt tidspunkt til Sparebanken Sør, kan Sparebanken Sør umiddelbart foreta dekningskjøp eller innlån av finansielle instrumenter for kundens regning og risiko for å oppfylle sin leveringsplikt overfor kjøper. Tilsvarende kan Sparebanken Sør foreta de handlinger Sparebanken Sør anser nødvendig for å redusere det tap eller ansvar som følger av kundens mislighold av avtale inngått med Sparebanken Sør, herunder foreta handlinger for å redusere risiko for tap knyttet til endringer i valutakurser, renter samt andre kurser eller priser som kundens handel er knyttet til. Kunden plikter å erstatte Sparebanken Sør's eventuelle tap med tillegg av forsinkelsesrente og eventuelle gebyrer.
- 8 Kreve dekket alle kostnader og tap Sparebanken Sør er blitt påført som følge av kundens mislighold, herunder, men ikke begrenset til, kurstap ved dekningshandel og reverseringsforretninger, utgifter påløpt ved lån av finansielle instrumenter, renter, tap som følge av endringer i valutakurser, renter m.m. og andre forsinkelsesgebyrer.

For øvrig gjelder kjøpslovens bestemmelser om forventet (antesipert) mislighold, herunder heving ved slikt mislighold.

Ved transaksjoner som følge av kundens mislighold eller forventede mislighold bærer kunden iht. punkt 13 nr. 8 over, risikoen for kurs- eller markedsendringer frem til transaksjonen er gjennomført, dog slik at en eventuell gevinst ikke tilfaller kunden med mindre kunden kan godtgjøre at han ville kunnet gjøre opp sin forpliktelse på oppgjørsdagen og at årsaken til at oppgjøret ikke skjedde ikke kan legges ham til last. Dette gjelder uavhengig av om transaksjonen er en dekningstransaksjon foretatt av Sparebanken Sør eller om det er en transaksjon foretatt av kunden etter at Sparebanken Sør har varslet at misligholdsbeføyelser vil bli iverksatt.

14. RENTER VED MISLIGHOLD

Ved Sparebanken Sør's eller kundens mislighold svares rente tilsvarende til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente jf. forsinkelsesrenteloven, med mindre annet er særskilt avtalt.

15. GODTGJØRELSE

Sparebanken Sør's godtgjørelse i form av kurtasje, kursdifferanse eller

annet, eventuelt med tillegg av avgifter knyttet til handel og clearing mv. vil være gjenstand for individuell avtale.

Kurtasje er en provisjon (godtgjørelse) som legges til eller trekkes fra verdien av de finansielle instrumenter som kunden kjøper eller selger. Kurtasje angis normalt som en prosentsats. Inntil et bestemt investeringsbeløp, betaler kunden en bestemt minimumskurtasje. Alternativt kan godtgjørelse beregnes som en kursdifferanse, dvs. et påslag på kjøpskurs eller et fradrag i salgskurs.

Kunden vil før gjennomføring av en tjeneste motta nærmere informasjon om betalingsbetingelser og de totale kostnader kunden skal betale for det enkelte finansielle instrumentet investeringstjenesten eller tilknyttet tjeneste. Herunder skal det opplyses om provisjoner, gebyrer og alle skatter og avgifter som skal betales via Sparebanken Sør. Om kostnadene ikke kan angis presist skal grunnlaget for beregningen opplyses. I tillegg skal det opplyses om det kan forekomme andre avgifter og/eller kostnader som ikke betales eller blir pålagt gjennom Sparebanken Sør.

Sparebanken Sør forbeholder seg rett til å gjøre fradrag i kundens tilgodehavende for omkostninger som nevnt i første ledd, samt for eventuelle skatter, omsetningsavgifter og lignende.

For de tilfeller der handel ikke kommer i stand, vil Sparebanken Sør ikke kreve godtgjørelse med mindre annet er særskilt avtalt.

16. FORVALTNING - KONTOFØRING I VPS

Sparebanken Sør vil, med mindre annet er avtalt, ikke opptre som forvalter for kunder i relasjon til den til enhver tid gjeldende aksjelovgivning.

Dersom Sparebanken Sør har finansielle instrumenter til forvaltning eller depot for kunden, skal egen avtale inngås for denne virksomhet. Sparebanken Sør kan inngå avtale med annen depotmottaker om forvaltning eller depot for kunden. Valg av slik depotmottaker skjer etter Sparebanken Sørs beste skjønn og kunden anses å ha akseptert valg av depotmottaker med mindre annet fremgår av den særskilte forvaltnings- eller depotavtale. Sparebanken Sør påtar seg intet ansvar for slik depotmottakers eventuelle mislighold ved håndtering eller forvaltning av kundens aktiva.

Dersom Sparebanken Sør skal være kontofører for kundens VPS-konto eller verdipapirkonto i annet tilsvarende register, skal det inngås egen avtale om dette.

17. FULLMEKTIGER (MELLOMMENN), FORVALTERE OG OPPGJØRSAGENTER

Dersom kunden inngir ordre eller oppdrag som fullmektig, forvalter, oppgjørsagent el. for tredjemann, er kunden og den han opptrer på vegne av eller for, bundet av Forretningsvilkårene. Kunden er solidarisk ansvarlig overfor Sparebanken Sør for denne tredjemanns forpliktelser i det omfang forpliktelsene er et resultat av kundens ordre eller oppdrag.

Dersom kunden benytter forvalter, oppgjørsbank eller andre mellommenn, fordes det at dette reguleres i særskilt avtale. Bruk av slike mellommenn fritar ikke sluttkunden for dennes ansvar i henhold til Forretningsvilkårene.

18. OPPBEVARING AV KUNDERS AKTIVA - KLIENTKONTI

Sparebanken Sør vil sikre at kundens aktiva holdes atskilt fra Sparebanken Sørs egne aktiva og så langt mulig beskyttes mot Sparebanken Sørs øvrige kreditorer. Kunden vil bli godskrevet renter på sine pengemidler

etter Sparebanken Sør's alminnelige betingelser.

Midler som Sparebanken Sør oppbevarer på vegne av kunden vil bli innsatt på klientkonto i Sparebanken Sør eller i annen kredittinstitusjon eller godkjent pengemarkedsfond etter skriftlig samtykke fra kunden. Denne konto kan være samlekonto for midler Sparebanken Sør oppbevarer på vegne av flere kunder. Dersom banken går konkurs, vil kontoen være dekket av reglene om bankenes sikringsfond. For innskudd i Sparebanken Sør, som er medlem av den norske sikringsfondsordningen, vil en samlet kundekonto bli erstattet med et beløp på inntil kroner 2.000.000. Kundens dekningsrett vil i slike tilfeller bli tilsvarende redusert. Dersom innskudd skjer i en kredittinstitusjon som ikke er medlem av den norske sikringsfondsordningen, vil dekningen fremgå av reglene for sikringsordningen i det landet kredittinstitusjonen er medlem. Også dette tilfellet vil dekningsretten kunne bli redusert. Kundens finansielle instrumenter vil, dersom disse er registrert i VPS eller liknende verdipapirregister, bli overført til kundens konto i dette register. Dersom det finansielle instrumentet ikke er registrert, vil det bli oppbevart i depot hos bank eller annet depositar. Dersom register, bank eller annen depositar går konkurs vil kundens finansielle instrumenter normalt være beskyttet ved separatistrett.

Sparebanken Sør påtar seg intet ansvar overfor kunden for de aktiva som er overført til kundekontoer hos tredjepart (herunder samlekontoer), forutsatt at slik tredjepart er valgt i henhold til gjeldende rett og Sparebanken Sør ellers har oppfylt alminnelig krav til aktsomhet. Dette vil også gjelde dersom tredjepart blir insolvent eller går konkurs. For ytterligere informasjon om ansvarsfraskrivelser, se punkt 20.

Dersom informasjon ikke er gitt på annen måte, vil Sparebanken Sør minst en gang årlig sende kunden en oversikt over de aktiva Sparebanken Sør oppbevarer på vegne av kunden. Sparebanken Sør kan ikke anvende finansielle instrumenter Sparebanken Sør oppbevarer på kundens vegne med mindre annet er særskilt avtalt.

For handel og oppgjør i utenlandske markeder gjelder særskilte regler, jf. punkt 12.

19. ANSVAR OG ANSVARSFRITAK

Sparebanken Sør er ansvarlig overfor kunden for oppfyllelse av kjøp eller salg den har sluttet på vegne av eller med kunden. Dette gjelder likevel ikke dersom kunden på forhånd har godkjent den annen part som motpart i handelen.

Sparebanken Sør påtar seg intet ansvar for oppgjør dersom kunden ikke stiller til disposisjon for Sparebanken Sør de avtalte midler og/ eller finansielle instrumenter på eller før oppgjørsdag. Sparebanken Sør er heller ikke ansvarlig dersom en uegnet eller uhenksommessig tjeneste ytes som følge av at kunden har gitt Sparebanken Sør ufullstendige eller uriktige opplysninger, jf. punkt 5.

Sparebanken Sør påtar seg intet ansvar for indirekte skade eller tap som påføres kunden som følge av at kundens avtale(r) med tredjemann helt eller delvis faller bort eller ikke blir riktig oppfylt.

Sparebanken Sør eller dens ansatte er for øvrig ikke ansvarlig for kundens tap så lenge Sparebanken Sør eller dens ansatte ved rådgivning eller gjennomføring av ordre eller oppdrag har oppfylt alminnelige krav til aktsomhet. For de tilfeller der Sparebanken Sør har benyttet kredittinstitusjoner, verdipapirforetak, oppgjørssentraler, forvaltere eller andre tilsvarende norske eller utenlandske medhjelpere, vil Sparebanken Sør eller dens ansatte kun være ansvarlig for disse medhjelperes handlinger eller unnlaterelser dersom Sparebanken Sør ikke har oppfylt

alminnelige krav til aktsomhet ved utvelgelsen av sine medhjelpere. Dersom medhjelpere som nevnt forrige punktum er benyttet etter ordre eller krav fra kunden, påtar Sparebanken Sør seg intet ansvar for feil eller mislighold fra disse.

Sparebanken Sør er ikke ansvarlig for skade eller tap som skyldes hindring eller andre forhold utenfor Sparebanken Sør's kontroll, herunder strømbrudd, feil eller brudd i elektroniske databehandlingssystemer eller telenett mv, brann, vannskade, streik lovendringer, myndighetenes pålegg eller lignende omstendigheter.

Når handel er utført på et norsk eller utenlandsk regulert marked etter ordre eller krav fra kunden, vil Sparebanken Sør ikke være ansvarlig for feil eller mislighold begått av dette regulerte markedet eller eventuell tilknyttet oppgjørssentral. Kunden anses herved innforstått med at det enkelte regulerte marked eller den enkelte oppgjørssentral kan ha fastsatt egne regler for regulering av sitt ansvar overfor medlemmer av det regulerte marked eller oppgjørssentralen, kunder mv. med større eller mindre grad av ansvarsfraskrivelser.

Sparebanken Sør er ikke ansvarlig for de tilfeller der forsinkelse eller uteblivelse skyldes at penge- eller verdipapiroppkjøret er suspendert eller opphørt som følge av forhold utenfor Sparebanken Sørs kontroll. Begrensninger i Sparebanken Sørs ansvar utover det som er angitt over kan følge av særskilt avtale med kunden.

20. TILBAKEHOLDELSE AV SKATTER MV.

Ved handel i utenlandske markeder kan Sparebanken Sør i henhold til lov, forskrift eller skatteavtale være pålagt å holde tilbake beløp tilsvarende ulike former for skatter eller avgifter. Det samme kan gjelde for handel i Norge på vegne av utenlandske kunder.

Der slik tilbakeholdelse skal skje, kan Sparebanken Sør foreta en foreløpig beregning av det aktuelle beløp og holde dette beløpet tilbake. Når endelig beregning foreligger fra kompetent myndighet skal eventuelt for mye tilbakeholdt skatt utbetales kunden så snart som mulig. Det vil være kunden som har plikt til å fremskaffe den nødvendige dokumentasjon for dette og som har ansvaret for at dokumentasjonen er korrekt.

21. AVSLUTNING AV FORRETNINGSFORHOLDET

Handler eller transaksjoner som ligger til oppgjør ved avslutning av forretningsforholdet, skal avsluttes og gjennomføres så snart som mulig. Ved avslutning av forretningsforholdet skal Sparebanken Sør gjennomføre et sluttoppgjør der Sparebanken Sør er berettiget til å motregne i kundens tilgodehavende for Sparebanken Sørs tilgodehavende herunder for kurtasje, skatter, avgifter, renter mv.

22. INTERESSEKONFLIKTER

Sparebanken Sør vil søke å unngå at det oppstår interessekonflikter.

Sparebanken Sør har retningslinjer og regler for å sikre at virksomhetsområdene i Sparebanken Sør opererer uavhengig av hverandre slik at kundens interesser ivaretas på en trygghende måte. Særlig vil Sparebanken Sør vektlegge at det foreligger tilfredsstillende informasjonssperrer mellom avdelinger for rådgivning eller tilrettelegging og andre avdelinger, samt mellom Sparebankens Sør's bankvirksomhet og den ordinære meglingen Sparebanken Sør.

Sparebanken Sør har videre en særlig plikt til å sørge for at kundens interesser går foran Sparebanken Sørs interesser. Likeledes skal enkelte

kunder ikke usaklig tilgodeses på bekostning av andre kunder.

Dersom Sparebanken Sør har en særlig interesse ut over den alminnelige inntjening, f.eks. som følge av egne posisjoner av et visst omfang i de finansielle instrumenter rådgivningen gjelder, vil det bli opplyst om denne interesse.

Dette, samt de særskilte taushetspliktbestemmelser som gjelder, kan medføre at Sparebanken Sør's ansatte som har kontakt med kunden kan være forhindret fra å benytte eller ikke kjenner til informasjon som foreligger i Sparebanken Sør og som kan være relevant for kundens investeringsbeslutninger. I enkelte tilfeller vil kundens kontaktperson(er) i Sparebanken Sør ikke ha anledning til å utøve rådgivning med hensyn til bestemte investeringer. Sparebanken Sør kan i slike tilfeller ikke begrunne hvorfor den ikke kan gi råd eller utføre en bestemt ordre.

Sparebanken Sør og dens ansatte kan ha egne interesser i relasjon til de handler kunden vil foreta. Dette kan bl.a. følge av:

- 1 rådgivning eller tilretteleggeroppdrag for det aktuelle investeringsobjekt
- 2 garantistillelse eller deltagelse i fulltegningskonsortier,
- 3 market-making og annen egenhandel,
- 4 rådgivning og utførelse av ordre for andre kunder,
- 5 upubliserte investeringsanbefalinger (analyser) utarbeidet av Sparebanken Sør,
- 6 ansattes egne posisjoner

23. SIKKERHETSSTILLELSE FOR FONDSDIRKSOMHETEN

Sparebanken Sør er medlem av Verdipapirforetakenes sikringsfond samsvar med vphl.

Sikringsfondet skal gi dekning for krav som skyldes dets medlemmers manglende evne til å tilbakebetale penger eller levere tilbake finansielle instrumenter som oppbevares, administreres og forvaltes av medlemmene i forbindelse med utøvelse av investeringstjenester og/eller visse tilleggstjenester. Dekning ytes med inntil kroner 200.000 per kunde.

Sikkerheten dekker ikke krav som stammer fra transaksjoner omfattet av rettskraftig straffedom om hvitvasking av penger eller kunder som har ansvar for eller har dratt fordel av forhold som vedrører Sparebanken Sør, når slike forhold har forårsaket Sparebanken Sørs økonomiske vanskeligheter eller bidratt til en forverring av Sparebanken Sør's økonomiske situasjon. Sikkerheten dekker heller ikke krav fra finansinstitusjoner, kredittinstitusjoner, forsikringselskaper verdipapirforetak, verdipapirfond og andre foretak for kollektiv forvaltning, pensjonskasser og pensjonsfond samt fra eventuelle konsernselskaper til Sparebanken Sør.

24. TILTAK MOT HVITVASKING AV PENGER

Ved etablering av kundeforhold skal kunden gjennom legitimasjonskontroll mv. dokumentere sin identitet samt angi og dokumentere eventuelle fullmakts- eller representasjonsforhold, slik at Sparebanken Sør til enhver tid kan oppfylle sine plikter i henhold til regler som følge av tiltak mot hvitvasking av penger, slik disse til enhver tid gjelder.

Kunden er kjent med at Sparebanken Sør er eller kan være forpliktet til å gi offentlige myndigheter alle relevante opplysninger knyttet til kundeforholdet eller enkelttransaksjoner. Dette kan skje uten at kunden opplyses om at slike opplysninger er gitt.

25. OPPLYSNINGSPLIKT OVERFOR MYNDIGHETER, KLAGEORGAN OG ANDRE

Sparebanken Sør vil uaktet lovbestemt taushetsplikt gi informasjon om kunden, kundens transaksjoner, innstående på klientkonto og annet til de myndighetsorganer som måtte kreve dette i medhold av gjeldende rett.

Kunden anses å ha samtykket i at opplysninger som er undergitt taushetsplikt også kan gis til de markeds plasser, oppgjørssentraler o.l. som måtte kreve dette i medhold av lov, forskrift eller andre regler fastsatt for disse organer. Likeledes anses kunden å ha samtykket at slike opplysninger kan meddeles Bankklagenemnda der dette er påkrevd for behandlingen av klagesaker.

26. ENDRINGER

Sparebanken Sør forbeholder seg rett til å endre Forretningsvilkårene. Vesentlige endringer får virkning fra det tidspunkt de skriftlig er meddelt kunden. Kunden anses å ha akseptert å motta melding om endringer per e-post dersom kunden har oppgitt e-post adresse til Sparebanken Sør. Andre endringer trer i kraft fra det tidspunktet de er publisert på Sparebanken Sør's Internettside. Endringer vil ikke ha virkning for ordre, handler, transaksjoner mv. som er inngitt eller gjennomført før tidspunktet for meddelelsen av endringene.

27. MEDDELELSER, SPRÅK OG FULLMAKTER

Kundens skriftlige meddelelser til Sparebanken Sør skal sendes pr brev, telefaks eller etter avtale pr SWIFT eller annen elektronisk kommunikasjon. Meddelelser sendt pr telefaks skal bekreftes ved oversendelse av originalbrev, med mindre annet fremgår av disse vilkår. I den grad kunden vet eller burde vite hvilken enhet Sparebanken Sør som er rette mottaker, må meddelelsen sendes til vedkommende enhet og anses i motsatt tilfelle for ikke mottatt av Sparebanken Sør. Kunden kan i kommunikasjon med Sparebanken Sør benytte norsk eller engelsk, eller annet språk etter avtale. Kunden skal ved etablering av forretningsforholdet meddele Sparebanken Sør personnummer/organisasjonsnummer, adresse telefon- og telefaksnummer, eventuelle elektroniske adresser samt eventuelle fullmektiger. Det samme gjelder for bankkontoer og verdipapirkontoer i VPS eller annet tilsvarende register. Eventuelle endringer skal straks meddeles Sparebanken Sør skriftlig.

28. TOLKNING

I tilfelle motstrid med lovgivning som kan fravikes ved avtale skal Forretningsvilkårene ha forrang tilfelle der det henvises til lovgivning. I tilfelle der det henvises til lovgivning, andre regler eller disse vilkår, skal dette forstås slik disse lover, regler og vilkår til enhver tid gjelder. Vedrørende forholdet mellom Forretningsvilkårene og øvrige avtaler inngått mellom Sparebanken Sør og kunden, se punkt 2.

29. VERNETING - LOVVALG - TVISTELØSNING

Tvister i forholdet mellom kunden og Sparebanken Sør, herunder tvister som står i forbindelse med Forretningsvilkårene skal løses etter norsk rett med Aust-Agder tingrett som (ikke-eksklusivt) verneting. Kunder med utenlandsk verneting fraskriver seg enhver eventuell rett til å motsette seg at søksmål som har til knytning til disse forretningsvilkår fremmes for Aust-Agder tingrett. Kunder med verneting i utlandet kan, uavhengig av overnevnte, saksøkes av Sparebanken Sør ved slikt verneting dersom Sparebanken Sør ønsker dette.

Dersom kunden ikke er tilfreds med klagebehandlingen hos Sparebanken Sør, kan kunden i visse tilfeller bringe spørsmål om forståelsen av Forretningsvilkårene og forhold i tilknytning til Sparebanken Sør inn for Bankklagenemnda. Sparebanken Sør kan gi nærmere informasjon om klagebehandlingen for de enkelte produkter. Utenlandske kunder, herunder nordmenn hjemmehørende utlandet, som kan påberope seg lover eller regler som gir beskyttelse mot rettsforfølgelse fra Sparebanken Sør i relasjon til sine forpliktelser overfor Sparebanken Sør, fraskriver seg denne rett så langt dette ikke er i direkte strid med de aktuelle lover eller regler.

30. PERSONOPPLYSNINGSLOVEN

Sparebanken Sør ved leder er behandlingsansvarlig etter Personopplysningsloven.

Personopplysninger vil bli behandlet i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Formålet med behandlingen av personopplysninger er gjennomføring av de avtaler som inngås mellom Sparebanken Sør og kunden, administrasjon, fakturering/oppgjør samt markedsføring av investeringsprodukter og -tjenester.

Personopplysninger kan ved lovbestemt opplysningsplikt bli utlevert til offentlige myndigheter. Kunden kan be om informasjon om hvilken behandling Sparebanken Sør foretar, og hvilke opplysninger som er registrert, jf. Personopplysningsloven § 18. Kunden kan kreve retting av uriktige eller mangelfulle opplysninger, samt kreve sletting av opplysninger når formålet med behandlingen er gjennomført og opplysningene ikke kan brukes/arkiveres til annet formål, jfr. Personopplysningsloven §§ 27 og 28.

KUNDEKLASSIFISERING

1. KLASSIFISERING

Sparebanken Sør er pålagt å klassifisere alle kunder i ulike kundekategorier avhengig av profesjonalitet. Kundene skal klassifiseres som henholdsvis ikke-profesjonelle kunder, profesjonelle kunder eller kvalifiserte motparter.

Kundenes klassifisering vil kunne ha betydning for hvilke produkter og tjenester Sparebanken Sør kan tilby.

Omfanget av investorbekyttelse avhenger av kundekategori. Nedenfor følger en redegjørelse for hovedtrekkene ved investorbekyttelsen for hver kundekategori. Redegjørelsen er ikke uttømmende.

Lovgivingen åpner til en viss grad for at kunder som ønsker å bytte kundekategori, kan anmode om dette. Bytte av kundekategori må godkjennes av Sparebanken Sør. Selv om vilkårene for omklassifisering som følger nedenfor er oppfylt, står Sparebanken Sør likevel fritt til å vurdere hvorvidt anmodningen etterkommes.

2. IKKE-PROFESJONELL KUNDE

2.1 Grad av investorbekyttelse

Kunder klassifisert i denne kundegruppen har den høyeste graden av investorbekyttelse. Dette innebærer blant annet at Sparebanken Sør i større grad enn for de øvrige kundekategorier er forpliktet til å tilpasse tjenesteytelsen til kundens individuelle behov og forutsetninger.

t tillegg til at Sparebanken Sør i sin tjenesteyting til kunden er underlagt generelle regler om god forretningsskikk, vil Sparebanken Sør før handler eller rådgiving finne sted, vurdere hvorvidt en tjeneste/transaksjon, herunder finansielt instrument, er hensiktsmessig eller egnet for kunden. Investeringsrådgiving vil skje på bakgrunn av kundens opplysninger om investeringsmål, finansiell stilling samt erfaring og kunnskap om den aktuelle tjenesten/transaksjonen.

Dersom kunden ønsker å gjennomføre en handel Sparebanken Sør ikke finner hensiktsmessig, tatt i betraktning kundens kunnskap og erfaring, har Sparebanken Sør en frarådingsplikt. Handelen kan likevel gjennomføres dersom kunden ønsker det på tross av advarselen.

Sparebanken Sørs plikt til å vurdere hvorvidt en tjeneste/transaksjon er hensiktsmessig, gjelder ikke i alle tilfeller. Blant annet foreligger det omfattende unntak for elektronisk handel, herunder Internetthandel.

Status som ikke-profesjonell kunde innebærer også en omfattende rett til å motta informasjon fra Sparebanken Sør. Sparebanken Sør er pliktig til blant annet å informere om de aktuelle finansielle instrumenter og risikoer forbundet med disse, handelssystemer og markedsplasser Sparebanken Sør benytter, samt priser og andre kostnader ved enhver

transaksjon slik at kunden settes i stand til å foreta en informert investeringsbeslutning.

2.2 Adgang til omklassifisering

ikke-profesjonelle kunder kan anmode om å bli behandlet som profesjonell kunde eller kvalifisert motpart, under forutsetning av at nærmere angitte vilkår er oppfylt og at en nærmere angitt prosedyre følges. Slik omklassifisering medfører en lavere grad av investorbekyttelse.

2.2.1 Fra ikke-profesjonell kunde

- 1) De absolutte krav
Kunden må oppfylle minst to av følgende kriterier:
 - Kunden har foretatt transaksjoner av betydelig størrelse på relevante markeder gjennomsnittlig 10 ganger per kvartal i de foregående tre kvartaler
 - Størrelsen på kundens finansielle portefølje, definert til å omfatte kontantbeholdning og finansielle instrumenter overstiger et beløp som svarer til 500.000 euro
 - Kunden arbeider eller har arbeidet innen finansiell sektor minst ett år i en stilling som krever kunnskap om de relevante transaksjoner og investeringstjenester

2) Prosedyre

Kunden skal skriftlig informere Sparebanken Sør om at vedkommende ønsker å bli behandlet som profesjonell. Kunden bes dokumentere at kravene i punkt 1 over er oppfylt. Videre skal kunden skriftlig i et separat dokument erklære at kunden kjenner konsekvensene av å miste beskyttelsen som følger av å være klassifisert som ikke profesjonell kunde og som i hovedsak fremkommer av dette informasjonsskrivet. For nærmere informasjon kan Sparebanken Sør kontaktes. Sparebanken Sør må gjøre en konkret vurdering av hvorvidt kunden - på bakgrunn av kundens ekspertise, erfaring og kunnskap samt de planlagte transaksjoner - er i stand til å treffe egne investeringsbeslutninger og forstår den risiko som er involvert.

2.2.2 Fra ikke-profesjonell til kvalifisert motpart

Anmoder en ikke-profesjonell kunde om å bli omklassifisert til kvalifisert motpart, må kunden gå veien via profesjonell kunde. For omklassifisering fra ikke-profesjonell til kvalifisert motpart, se derfor om klassifisering fra ikke-profesjonell til profesjonell i punkt 2.2.1 og fra profesjonell til kvalifisert motpart i punkt 3.2.2.

3. PROFESJONELL KUNDE

3.1 Grad av investorbekyttelse

Kunder klassifisert som profesjonelle kunder er i noe mindre grad enn ikke-profesjonelle kunder beskyttet av lovgivingen. Profesjonelle kunder er på enkelte områder ansett skikket til å ivareta egne interesser, og

tjenesteytingen vil som en følge av dette i mindre grad være tilrettelagt kundens individuelle behov.

I utgangspunktet gjelder reglene om god forretningsskikk fullt ut overfor profesjonelle kunder. Omfanget av Sparebanken Sørs forpliktelser er imidlertid noe redusert. Blant annet forventes profesjonelle kunder normalt å ha tilstrekkelige kunnskaper til å vurdere hvorvidt en transaksjon er formålstjenlig. Ved investeringsrådgiving vil vi således basere våre råd på kundens opplysninger om investeringsmål og i utgangspunktet ikke informasjon om finansiell stilling eller kundens kunnskap og erfaring.

Sparebanken Sør vil ikke vurdere hvorvidt gjennomføring av aktuelle transaksjoner er hensiktsmessig og Sparebanken Sør har således heller ingen frarådningsplikt som overfor ikke-profesjonelle Gjennomføring av transaksjoner vil således være noe mindre omstendelig enn for ikke profesjonelle kunder. Dette kan ha betydning for hurtigheten på gjennomføringen av den aktuelle transaksjonen En annen konsekvens vil være at profesjonelle kunder kan få tilgang til et bredere produktspekter.

Profesjonelle kunder antas også å være skikket til å vurdere hvilken informasjon som er nødvendig for å treffe en investeringsbeslutning Dette innebærer at profesjonelle kunder i større grad enn ikke profesjonelle kunder selv må innhente den informasjon de anser som nødvendig. Profesjonelle kunder vil imidlertid motta rapporter om gjennomførte tjenester og annen viktig informasjon - som Sparebanken Sør's retningslinjer for ordreutførelse og Sparebanken Sør's sikkerhetsrett eller tilbakeholdsrett i finansielle instrumenter eller midler.

3.2 Adgang til omklassifisering

Profesjonelle kunder kan anmode om å bli klassifisert som ikke profesjonelle kunder og dermed få en høyere grad av investorbekyttelse. Profesjonelle kunder kan også anmode om å bli klassifisert som kvalifiserte motparter og derved få en lavere grad av investorbekyttelse. Profesjonelle kunder er ansvarlig for at Sparebanken Sør holdes løpende orientert om enhver endring som vil kunne påvirke deres klassifisering

3.2.1 Fra profesjonell til ikke-profesjonell kunde

En profesjonell kunde må anmode om en høyere grad av beskyttelse når vedkommende mener seg ute av stand til å foreta en korrekt risikovurdering. En slik endring av kundeklassifiseringen skal dokumenteres ved skriftlig avtale mellom Sparebanken Sør og kunden.

3.2.2 Fra profesjonell til kvalifisert motpart

Profesjonelle kunder som er juridiske personer og som oppfyller to av tre kriterier i punkt 2.2.1 nr 1) over, kan anmode om å bli behandlet som kvalifisert motpart. Det skal innhentes uttrykkelig bekreftelse fra kunden hvor vedkommende samtykker i å bli behandlet som kvalifisert motpart.

4. KVALIFISERT MOTPART

4.1 Grad av investorbekyttelse

Kvalifiserte motparter innehar den laveste grad av investorbekyttelse Kunder med status som kvalifisert motpart har i utgangspunktet samme beskyttelse som en profesjonell kunde, se punkt 3.

investorbekyttelsen reduseres imidlertid vesentlig overfor den gruppen når Sparebanken Sør yter følgende investeringstjenester mottakelse og formidling av ordre, utførelse av ordre for kundens regning og omsetning av finansielle instrumenter for egen regning.

Ved ytelse av slike tjenester overfor kvalifiserte motparter er Sparebanken Sør ikke underlagt verdipapirhandel lovens bestemmelser

om god forretningsskikk, beste resultat (herunder Sparebanken Sør's retningslinjer for ordreutførelse) og visse regler tilknytning til ordrebehandling.

Når det gjelder krav til vurdering av egnethet og hensiktsmessighet vil reglene komme tilsvarende til anvendelse for kvalifiserte motparter som for profesjonelle kunder.

Unntaket fra bestemmelsen om god forretningsskikk innebærer blant annet at enkelte av reglene om krav til informasjon og rapportering ikke får anvendelse for denne kundekategorien. I utgangspunktet gjelder dette også regelen om at Sparebanken Sør skal påse at kundens interesser er ivaretatt på beste måte. Krav til god forretningsskikk som et generelt prinsipp gjelder imidlertid uavhengig av unntaket fra bestemmelsen i verdipapirhandel loven, og således vil kvalifiserte motparter til en viss grad være beskyttet av generelle prinsipper om god forretningsskikk.

4.2 Adgang til omklassifisering

Kvalifiserte motparter kan anmode om å klassifiseres som profesjonell kunde eller ikke-profesjonell kunde og dermed få en høyere grad av investorbekyttelse.

4.2.1 Fra kvalifisert motpart til profesjonell kunde

Kvalifiserte motparter kan anmode om å bli behandlet som profesjonell kunde hvis de ønsker en større grad av investorbekyttelse og å bli omfattet av reglene om god forretningsskikk.

4.2.2 Fra kvalifisert motpart til ikke-profesjonell kunde

Hvis de kunder som i utgangspunktet klassifiseres som kvalifisert motpart ønsker en ytterligere grad av investorbekyttelse, kan de be om å bli behandlet som en ikke-profesjonell kunde. Punkt 3.2.1 ovenfor vil gjelde tilsvarende ved slik anmodning.

RETNINGSLINJER FOR ORDREUTFØRELSE I FINANSIELLE INSTRUMENTER

1. INNLEDNING

Verdipapirforetak har i følge verdipapirhandelloven en plikt til å treffe alle rimelige tiltak for å oppnå «best mulig resultat» for kunden ved utførelse av kundeordre («Beste Resultat»). Sparebanken Sør vil ved mottakelse av kundeordre foreta en konkret vurdering av hvordan ordren skal utføres for å oppnå Beste Resultat. Retningsgivende for denne vurdering vil være retningslinjene for ordreutførelse som er gjengitt nedenfor

2. UNNTAK FRA RETNINGSLINJENE

Hvis din instruks innskrenker Sparebanken Sør sin mulighet for å velge for eksempel handelsform, sted, tid og/eller pris kan det bety at Sparebanken Sør helt eller delvis ikke kan gjennomføre din ordre henhold til de prinsipper som er fastsatt i Retningslinjene for å sikre beste resultat

2.1 Kvoteringsmarkeder

Sparebanken Sør vil kunne kvotere priser ved handel med rente- og valutaderivater, slik som rentebytteavtale (renteswap), fremtidige renteaftaler (FRA), renteopsjoner, terminkontrakter og andre derivater i valuta. Sparebanken Sør vil også kunne kvotere priser forbindelse med sammensatte produkter, slik som sparealternativer som kombinerer innskudd/obligasjoner med derivater som sikrer avkastning fra utvalgte finansielle markeder

Ved kundens aksept av pris ved kjøp eller salg av slike finansielle instrumenter som nevnt over vil ikke verdipapirlovens bestemmelser om Beste Resultat gjelde

3. RELEVANTE FAKTORER VED VALG AV UTFØRELSESMÅTE

Sparebanken Sør vil ved valg av utførelsesmåte ta hensyn til pris kostnader, hurtighet, sannsynlighet for gjennomføring og oppgjør, ordrens størrelse og art, og andre relevante forhold. For ikke-profesjonelle kunder vil samlet vederlag som kunden skal betale normalt være en avgjørende faktor for valg av utførelsesmåte. Det betyr at øvrige faktorer, som hurtighet, sannsynlighet for gjennomføring og oppgjør bare får forrang fremfor pris og kostnad dersom dette bidrar til Beste Resultat for kunden. For å oppnå raskest mulig oppgjør i handel med aksjer, legger Sparebanken Sør inn handels- og spørrefullmakt til Norne Securities AS, på kundens VPS-konto

Når Sparebanken Sør utfører ordre på vegne av kunde vil følgende momenter tas i betraktning når de ovennevnte faktorer relevans skal vektlegges

- Kundens egenskaper (ikke-profesjonell/profesjonell kunde)
- Kundeordrens egenskaper
- Egenskaper ved de finansielle instrumenter som inngår i ordren
- Egenskaper ved de handelssystemer ordren kan rettes til

4. ALTERNATIVE MÅTER FOR UTFØRELSE AV ORDRE

Sparebanken Sør vil utføre ordre for kunden på en av følgende måter: ved å legge ordren inn i et handelssystem ved selv helt eller delvis å tre inn som motpart.

Listen over er ikke uttømmende. Fra tid til annen vil utførelse kunne skje på andre handelssystemer dersom dette vil være i overensstemmelse med disse retningslinjene forøvrig.

Hvis det finansielle instrumentet kan handles i flere handelssystemer vil Sparebanken Sør normalt utføre ordren på de regulerte markeder hvor våre forretningsforbindelser er medlem, da Sparebanken Sør anser at denne utførelsesmåten vil gi det beste resultat for kunden. Hvis Sparebanken Sør imidlertid anser at handelssystemet med høyest likviditet i tilknytning til det aktuelle finansielle instrument vil gi Beste Resultat for kunden, vil Sparebanken Sør utføre ordren i det handelssystem hvor det finansielle instrumentet har høyest likviditet

4.1 Aksjer mv.

Sparebanken Sør formidler ordre knyttet til kjøp og salg av aksjer, grunnfondsbevis og ETF'er som er opptatt til handel på et regulert marked, til Norne Securities AS. Videreformidlingen av ordre skjer normalt ved at vi raskt legger ordren i handelssystemet. Norne Securities AS utfører ordren som skjer etter de regler som gjelder på det aktuelle marked. For å kunne gjennomføre en ordre skal den kunne matches med en motsatt forretning. Hvis ordren ikke kan matches fullt ut kan den gjennomføres delvis

4.2 Spesielt om unoterte aksjer

Dersom en unotert aksje (eller annet finansielt instrument) er registrert på den norske OTC-listen, vil Sparebanken Sør legge inn ordren som en interesse i OTC-systemet via sin forretningsforbindelse Norne Securities AS. Norne Securities AS vil deretter ta kontakt med et annet foretak som har vist en motsvarende interesse i OTC-systemet, og Norne Securities AS vil forhandle med dette foretaket for å oppnå en best mulig pris for kunden

5. HANDEL UTENFOR REGULERT MARKED OG MULTILATERAL HANDELSFASILITET (MHF)

Handel vil kunne skje utenfor regulert marked og MHF dersom kunden har samtykket til dette

6. TIDSPUNKT FOR ORDREUTFØRELSE

Dersom det ikke foreligger en spesifikk instruks fra kunden, vil Sparebanken Sør påbegynne utførelse av ordren umiddelbart etter mottak av ordre fra kunden. Dette betyr at Sparebanken Sør vil benytte tidsprioritering av innkomne ordre med mindre Sparebanken Sør anser at Beste Resultat oppnås ved å slå ordren sammen med andre ordre. Hvis ordren mottas utenfor markedsplassens åpningstid vil ordren normalt bli utført når markedsplassen gjenåpner